

EKOLAND

ONAFHANKELIJK VAKBLAD VOOR DE BIOLOGISCHE KETEN

**THEMA:
MECHANISATIE**

10
oktober
2009

Een uitgave van
Uitgeverij van Westering bv
Losse verkoop € 7,95
www.ekoland.nl

Mengteelt: Graangewas en peulvruchten
Bedrijf in beeld: Loonbedrijf Breure

8

29

14

16

11

26

THEMA: MECHANISATIE

MECHANISATIE

- 8** Producenten aan het woord
Nieuwe technieken op de BioVak

TEELTMETHODEN

- 11** Mengteelt en mechanisatie
Combineren van gewassen

ONDERZOEK

- 14** Directe zaai snijmaïs
Nieuw teeltsysteem zonder ploegen

BEDRIJF IN BEELD

- 16** Loonbedrijf Breure
Familiebedrijf in loonwerk

GLASTUINBOUW

- 20** Klimaatneutrale biokas
Verticale luchtbewegingen

FORUM

- 22** Discussie over mestbeleid
Regelgeving rondom
100% biologische mest

FRUITTEELT

- 23** Schoon water
Verantwoord filtersysteem

GRONDBEWERKING

- 24** Conserverende landbouw
Minimale bodembewerking bij
biobedrijven

- 26** Verdichte bodemlagen
Voorkomen en behandelen
bodemverdichting

REGELGEVING

- 28** Perceelsregistratie
Het beheren en certificeren
van percelen

ONDERWIJS

- 29** Snuffelstages
De leerling kan zijn blik verruimen

HANDEL EN AFZET

- 32** Duurzaam bewaren
Energiezuinig investeren in
koelcellencellen

Coverfoto:
Buizer advies

RUBRIEKEN

Editoriaal	5
Landbouwberichten	6
Column Harm Evert Waalkens	7
Column Gerrit Verhoeven	13
Marktberichten	30
Ingezonden brief	30
Column Jos van Duinen	31
Agenda	31
Trekkers	34

Combinatie heeft baat bij rassen die goed bij elkaar passen

Mengteelt en mechanisatie

De mengteelt van een energierijk gewas met een eiwitrijk gewas, oftewel een graangewas met een peulvrucht, is een aanwinst voor de biologische melkveehouderij, de biologische akkerbouw én de gangbare melkveehouderij. Het is een welkome krachtvoerbron die zowel een betere (eiwit-)kwaliteit als een hoger financieel saldo oplevert.

Mengteelt triticale en veldboon; New Holland-hakselaar met silagewagen.

De deelnemers aan het 'Project demodagen mengteelt zomertarwe en veldboon in Drenthe' van de Stichting BABG¹, die dit jaar de mengteelt hebben toegepast, hebben er in ieder geval goede ervaringen mee en willen ermee door gaan. Onder hen zijn biologisch akkerbouwer Gerard Lanting uit Oosterhesselen en biologische melkveehouders Sake Gerritsen uit Echten, Albert Hilbrands uit Wezup-Orvelte en Jaap Boer uit Garminge. De biologische melkveehouder kan namelijk wel wat meer hoogwaardig eiwit gebruiken. Vooral de eerste snede gras/klaar is vaak niet zo eiwitrijk, omdat de klaver zich dan nog wat minder heeft ontwikkeld. Bovendien wil hij tegelijk minder afhankelijk zijn van (duurder) biologisch krachtvoer met een onbekendere afkomst².

Voordelen

De biologische akkerbouwer wil gemakkelijker aan biologische mest komen en hij wil de grondstoffenkringloop beter sluitend krijgen. Door de mengteelt is de behoefte en noodzaak van bemesting minder groot want peulvruchten

hebben geen stikstofbemesting nodig. Ook kan er door de mengteelt een interessante samenwerking ontstaan met de biologische melkveehouder. Een bijkomend voordeel van de mengteelt is verder dat de ziektedruk daarin over het algemeen lager is dan bij de teelt van een enkel gewas. De veldboon is echter wel gevoelig voor chocoladevlekkenziekte. Daarom is een vruchtwisseling van maximaal 1 op 6 wenselijk.

Oogstrijpheid

Het inzaaien van twee gewassen voor de mengteelt is in principe geen probleem en dat geldt ook voor de onkruidbestrijding. Maar de oogst kan nog wel eens een knelpunt opleveren. Want veldbonen rijpen doorgaans later af dan zomergranen. Hier komt het dus vooral aan op de beschikbaarheid en keuze van goede rassen en een tijdige inzaai van vooral de veldboon - voor 1 april is dat het beste. Nu ging dat dit jaar allemaal goed, want er was sprake van een droge zomer en de graankorrels zaten lang goed vast in de aar. Daardoor kon het verschil in tijdstip van oogstrijpheid van de beide gewassen in de mengteelt goed overbrugd worden. Het verschil in datum van oogstrijpheid kon in de mengteelt van zomertarwe en veldboon wel enkele weken bedragen. En als het om de mengteelt van wintertriticale en veldboon ging, nog wel meer. ➤

¹ Stichting ter Bevordering van Agrarische Bedrijfs- en Gebiedsontwikkeling. Het Project demodagen mengteelt zomertarwe en veldboon in Drenthe wordt uitgevoerd door Buizer Advies en wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Provincie Drenthe.
² 60% van de eiwit ten in vervoer wordt jaarlijks in Nederland geïmporteerd.

De Treffler Exact Wiedeg behoort tot de nieuwe generatie veertandeggen.

Combine van het merk New Holland.

Oogstmengsel biologische wintergerst en veldboon.

'Door de mengteelt kan er een interessante samenwerking ontstaan met de biologische melkveehouder.'

Wezup-Orvelte

Omdat het op zandgrond verplicht is om na de teelt van maïs een vanggewas te telen, kiezen veel telers voor wintertriticale als vanggewas en tevens als volgvriucht. Een van de deelnemers, Albert Hilbrands uit Wezup-Orvelte, heeft er daarom voor gekozen om de veldbonen in het voorjaar door te zaaien in de wintertriticale. Dat deed hij met een maïszaamachine, maar het kan ook prima met een nokkenradzaamachine.

Hoewel de wintertriticale (ras: Bennetto) in augustus van dit jaar allang oogstrijp was, stond de veldboon (ras: Nile) toen nog groen en bevatten de stengels dus nog veel vocht. Dat zorgde voor problemen met de hakselaar, die was uitgerust met 12 messen en een korrelkneuzer. Door het vele vocht raakt de ventilator van de hakselaar gemakkelijk verstopt.

Het probleem van de onrijpe veldbonen werd opgelost door eerst te zwadmaaien en vervolgens een hakselaar in te zetten met minder messen. Daardoor kwam er minder vocht vrij in de hakselaar, maar ontstond er logischerwijs ook niet zo'n fijn product. De hakselaar kon toen al gelijk achter de zwadmaaier aan het werk en het product werd gelijk ingekuuld in een sleufsilos.

Oosterhesselen

De mengteelt van zomertarwe en veldboon op het biologische bedrijf van Gerard Lanting te Oosterhesselen pakte beter uit dan aanvankelijk verwacht. Hoewel de zomertarwe (ras: Thasos) in het begin wat te dun stond en er nogal wat onkruid was ontkiemd, met name melganzevoet, is de mechanische onkruidbestrijding geslaagd en is het toch nog een vol gewas geworden. De veldbonen (ras: Nile) hebben de lege ruimte als het ware opgevuld.

De onkruidbestrijding heeft Lanting uitgevoerd met zijn nieuwe Treffler Exact Wiedeg. Die behoort tot de nieuwe generatie veertandeggen. Elke veertand aan deze eg van importeur Steketee heeft dezelfde druk, die centraal traploos kan worden ingesteld via een hydraulische overbrenging.

De oogst (5,3 ton /ha korrelgewicht bij ca 18% vocht) is geleverd aan biologisch veehouder Jaap Boer van Garmer Bioboer in Garminge, die ook deelnemer is aan het project. Jaap Boer heeft samen met zijn compagnon 180 melkkoeien en bijbehorend jongvee.

Het oogstmengsel is direct verwerkt in een platter van het merk Crimper, waarvan de capaciteit 8 ton per uur bedraagt. Bij het platten voegde Jaap Boer een mengsel van 100 liter water en 4 liter propionzuur toe per ton granen en veldbonen, waarna hij dit mengsel direct inkuilde in een sleufsilos. Garmer Bioboer wil dit product volgend jaar wel weer van Lanting afnemen. Lanting zelf heeft baat bij die toenemende vraag, maar ook bij de teelt van de veldboon op zich. Na de oogst van de mengteelt zaait de biologische akkerbouwer direct een groenbemester in, zodat hij de stikstof, die de veldboon in de grond heeft gebracht, optimaal kan benutten. Zijn voorbeeld heeft inmiddels al een goed gevolg gekregen bij collega's.

Echten

Op zijn biologische zorgboerderij De Naaberhoeve in Echten heeft Sake Gerritsen al enige jaren goede ervaring met de mengteelt van zomergerst en erwten. Dit jaar teelde hij voor het eerst ook een mengsel van zomertarwe en veldboon. De stand van de veldboon was echter erg dun. De zomertarwe stond goed en het perceel was ook redelijk schoon. Sake Gerritsen heeft het gecombineerde product en een hamermolen gekneusd en daarna heeft hij het rechtstreeks in de slurfsilos bewaard, samen met dat van de mengteelt van zomergerst en erwten.

Gangbare veehouders geïnteresseerd

Ook steeds meer gangbare veehouders kiezen voor eigen krachtvoerteelt. Een aantal melkveehouders op zand- en op kleigrond in Noord-Brabant, onder wie Joris Buijs in Etten-Leur, past de mengteelt al een paar jaar toe. Hij teelt daarmee zelf het krachtvoer voor zijn vee.

Moderne stal van Garmer BioBoer met de platmachine van Crimper op de achtergrond.

Platmachine; de geplatte veldbonen komen er 'als pannenkoekjes' uit.

De platmachine Crimper heeft twee rollen met een traploos instelbare onderlinge afstand.

Dat levert hem niet alleen beter krachtvoer op (het eiwit uit de veldboon is van een betere kwaliteit en de koe kan het beter benutten in de melk), maar ook een beter saldo. Dat is zeker met de huidige lage melkprijs geen overbodige luxe. Buijs oogst de mengteelt met een combine. Het product gaat dan gelijk door een hamermolen en van daaruit de sleufsilo in. Met de keuze van de hamermolen is het verschil in afrijping van graan en veldboon geen echt probleem meer, vindt hij.

Groei in het areaal

Uit praktijkonderzoek in zowel Nederland (LBI) en België komt bij vervangende krachtvoerteelten de mengteelt van zomertarwe en veldboon als beste uit de bus, zowel financieel als wat betreft de eiwitopbrengst. Buizer Advies adviseert daarbij Lavett als zomertarweras en Imposa als veldboonras. Dit laatste gebeurt in overleg met Limagrain, de belangrijkste kweker en groothandel wat betreft uitgangsmateriaal voor veldbonen. Hopelijk spelen de kwekers en veredelaars tijdig in op de toenemende perspectieven en belangstelling voor de mengteelt, zodat de keuzemogelijkheden uit daarvoor geschikte rassen groter worden.

Na de afschaffing van de Minas raakte het areaal mengteelt van granen en peulvruchten in een dieptepunt. Maar er is nu weer duidelijk groei in het areaal, omdat deze mengteelt tegenwoordig steeds meer gezien wordt als een welkome (eigen) krachtvoerbron.

In 2009 bedroeg het areaal mengteelt van granen en peulvruchten naar schatting een kleine 100 ha, waarvan ca 20 ha biologisch in Drenthe en ca 60 ha gangbaar in Noord-Brabant.

Enkele weken na de silage is van de mengteelt bij elk van de projectdeelnemers in Drenthe de voedingswaarde onderzocht. De resultaten zullen in de wintermaanden uitgewisseld en besproken worden. ■

Meer informatie: www.buizeradvies.nl/demodagen.

LTO Nederland
biologica

Economie en/of ecologie?

Hoe kunnen we komen tot een faire voedselproductie met rechtvaardige boereninkomens? Om daar stappen in te zetten heeft de Vakgroep dit voorjaar de werkgroep Economie opgezet. De afgelopen tijd hebben alle sectoren kostprijsberekeningen gemaakt. Zo zijn de kosten van biologische zuivel, eieren, agf enzovoort goed in beeld gekomen en is die informatie gebruikt in het overleg met onze afnemers.

De werkgroep heeft inmiddels enkele conclusies getrokken. Er is meer profilering nodig van het biologisch product. We moeten meer muziek maken. Biologisch is qua omzet het vierde merk in de Nederlandse supermarkten, maar het doet relatief weinig om meer bekendheid te krijgen. Het is nodig om de onderscheidendheid te benadrukken, om duidelijk te maken waarmee we als biologische boeren en tuinders bezig zijn. Velen van ons kunnen op de dag van vandaag niet uit de kosten komen. Dat is niet erg duurzaam, terwijl de burger dit eigenlijk wel wil. Meer muziek maken, mooie woorden, maar hoe doe je dat en op welke doelgroep richten we ons? We gaan de burgers niet lastig vallen met een slachtofferrol, maar wel met mooie producten en we gaan dit goed communiceren via de pers. Ook zoeken we medestanders in de keten die er ook zo over denken en met ons mee "lawaai" willen maken.

Belangrijk is ook dat we onze marktervaringen bij elkaar brengen. De verschillende sectororganisaties zijn – vaak achter de schermen – bezig om een sterkere positie te krijgen in die markt. Juist de boerenvertegenwoordigers die dagelijks hiermee bezig zijn, gaan we bij elkaar brengen, zodat ze niet allemaal hetzelfde wiel hoeven uit te vinden: kennis delen en in beeld brengen van de sterke punten en kijken waar gezamenlijk kansen liggen voor de toekomst.

We zullen de biologische landbouw meer voor het voetlicht brengen, zodat er meer keuze komt voor de consument. En we zullen de kansen om de sector te versterken benutten, zodat we over een aantal jaren kunnen zeggen dat heel de biologische landbouw "fair" produceert.

Gerrit Verhoeven

Vakgroepbestuurslid en voorzitter Groene Geit